

Людмила Пономаренко

доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
завідувач кафедри видавничої справи, редагування та української філології
Класичного приватного університету,
ponomarenko_ukr@ukr.net

ЕЛЕКТРОННІ НАУКОВІ ВИДАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕМАТИКИ: СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ ПІДХІД

© Пономаренко Людмила, 2017

Розглянуто електронні наукові видання медичної тематики; наголошено на таких їхніх перевагах: оперативності, доступності, можливості швидкого пошуку. Характерними ознаками електронних видань є гіпертекстовість, динамічність, доступність широкому колу читачів в усьому світі, наявність в електронних базах даних та системах індексації, що підвищує відвідуваність та кількість переглядів статей; можливість швидкого оновлення сайту, оперативного пошуку, випуску статей у міру надходження, зручне редагування навіть після публікації. Визначено, що з соціально-комунікаційного погляду актуальним є питання забезпечення потреб наукової спільноти за допомогою електронних наукових видань, зокрема й медичної тематики.

Виявлено спільні та відмінні риси таких електронних наукових журналів медичної тематики: “Запорізький медичний журнал” (Україна), “Саратовський науково-медичний журнал” (Росія), “Новини хірургії” (Білорусь), “Братиславський медичний журнал” (Словаччина), “Журнал охорони здоров’я суспільства” (Journal of Public Health – Великобританія), “Європейська геріатрія” (European geriatric medicine – Франція), “Терапевт” (Der Internist – Німеччина), “Пластична хірургія Іберо-Латиноамериканської” (Cirugia Plastica Iberolatinoamericana – Іспанія).

Перелічені видання проаналізовано за такими критеріями: мова видання, періодичність, режим доступу, обсяг статті, рецензування, редагування, імпаکت-фактор, вимоги до статей, структура статті, структура тексту наукової статті, вимоги до оформлення, форма подачі рукопису, сайт видання.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що у вимогах до авторів електронних наукових видань медичної тематики, які публікуються в Україні, Росії, Білорусі, більше уваги приділяється структурі та оформленню статей на відміну від видань Великобританії, Франції, Німеччини. Натомість у західноєвропейських журналах значна увага приділяється правовим основам, фінансуванню, уникненню конфлікту інтересів та дотриманню етичних правил. Доступ до журналів Великобританії, Франції, Німеччини за передплатою, хоча автори можуть сплатити безкоштовний доступ для читачів.

Ключові слова: електронні наукові журнали медичної тематики; соціально-комунікаційний підхід; сайт видання; мова видання; режим доступу; імпакт-фактор; вимоги до статей; структура статті; вимоги до оформлення; форма подачі рукопису.

Людмила Пономаренко

ЭЛЕКТРОННЫЕ НАУЧНЫЕ ИЗДАНИЯ МЕДИЦИНСКОЙ ТЕМАТИКИ: СОЦИАЛЬНО-КОММУНИКАЦИОННЫЙ ПОДХОД

Рассмотрены электронные научные издания медицинской тематики; внимание акцентируется на их преимуществах: оперативности, доступности, возможности быстрого поиска. Характерными признаками электронных изданий являются

гипертекстовость, динамичность, доступность широкому кругу читателей во всем мире, наличие в электронных базах данных и системах индексации, что повышает посещаемость и количество просмотров статей; возможность быстрого обновления сайта, оперативного поиска, выпуска статей по мере поступления, удобное редактирование даже после публикации. Определено, что с социально-коммуникационной точки зрения актуальным является вопрос обеспечения потребностей научного сообщества с помощью электронных научных изданий, в том числе и медицинской тематики.

Выявлены общие и отличительные черты следующих электронных научных журналов медицинской тематики: “Запорожский медицинский журнал” (Украина), “Саратовский научно-медицинский журнал” (Россия), “Новости хирургии” (Беларусь), “Братиславский медицинский журнал” (Словакия), “Журнал общественного здравоохранения” (Journal of Public Health – Великобритания), “Европейская гериатрия” (European geriatric medicine – Франция), “Терапевт” (Der Internist – Германия), “Пластическая хирургия Иbero-Латиноамериканской” (Cirugia Plastica Iberolatinoamericana – Испания).

Перечисленные издания проанализированы по следующим критериям: язык издания, периодичность, доступ, объем статьи, рецензирование, редактирование, импакт-фактор, требования к статьям, структура статьи, структура текста научной статьи, требования к оформлению, форма подачи рукописи, сайт издания.

В результате проведенного исследования установлено, что в требованиях к авторам электронных научных изданий медицинской тематики, публикуемых в Украине, России, Беларуси, больше внимания уделяется структуре и оформлению статей в отличие от изданий Великобритании, Франции, Германии. В то же время в западноевропейских журналах значительное внимание уделяется правовым основам, финансированию, предупреждению конфликта интересов и соблюдению этических правил. Доступ к журналам Великобритании, Франции, Германии по подписке, хотя авторы могут оплатить бесплатный доступ для читателей.

Ключевые слова: электронные научные журналы медицинской тематики; социально-коммуникационный подход; сайт издания; язык издания; режим доступа; импакт-фактор; требования к статьям; структура статьи; требования к оформлению; форма подачи рукописи.

Liudmyla Ponomarenko

ELECTRONIC ACADEMIC PERIODICALS ON MEDICAL TOPICS: SOCIAL AND COMMUNICATIVE APPROACH

The article is devoted to academic periodicals on medical topics; the article emphasized on advantages of the electronic journals such as efficiency, accessibility, and quick search capabilities. The peculiar features of electronic periodicals are hypertext format; dynamic character; general availability for a wide range of readers worldwide; electronic database and indexation systems profiles that increases website traffic as well as viewing figures of the articles. The electronic form tolerates the possibility of fast updates to the site; quick search options; release of articles after submission on an on-going basis, as well as the possibility of editing the articles even after publication. In the context of social and communicative approach, the article determines relevance of satisfying information needs of academic community by means of electronic academic periodicals, including ones on medical topics.

The listed periodicals are analyzed according to the following criteria: language of the periodical, publication frequency, access mode, article size, peer reviewing, editing, impact-factor, requirements to articles, structure of articles, text structure of scientific article, general requirements, form of manuscript submission, and website of the periodical.

As a result of the research determined that requirements for authors of scientific editions electronic medical topics, which are published in Ukraine, Russia, Belarus, attention is paid to

the structure and design of articles as opposed to the publications Britain, France and Germany.

Based on the results of the research conducted, the author determines that there is more attention paid to structure and layout of the articles in general requirements for the specialists who want to publish their papers in journals on medical topics that are published in Ukraine, Russia and Belorussia, comparing to the journals that are published in Germany, Great Britain, and France. On the contrary, editorial boards in Western European journals give more attention to legal, financing, interest conflict prevention issues as well as adherence to the ethical rules. There is subscription basis for the access to the British, French and German journals, although the authors may pay for complimentary access for their readers. In addition, it is easier to send articles to the British, French and German journals, as the authors have to send one copy of the paper by email or to use special submission service.

Key words: electronic academic periodicals on medical topics; social and communicative approach; website of the periodical; language of the periodical; access mode; impact factor; requirements to articles; structure of an article; general requirements; form of manuscript submission.

Постановка проблеми. Створення та використання електронних наукових видань набуло особливого значення як засіб наукової комунікації в освітньому та науковому середовищах. Можливості публікації результатів наукових досліджень в електронних виданнях, розміщених у мережі Інтернет, та забезпечення їх збереженості становлять значний інтерес для здобувачів учених ступенів і наукового співтовариства загалом. Поряд з численними перевагами (оперативність, доступність, можливість швидкого пошуку) постають і певні проблеми, зокрема, потребують дослідження нові можливості опублікування наукових здобутків та поширення нової наукової інформації за допомогою можливостей мережі Інтернет.

Характерними ознаками електронних видань є гіпертекстовість, динамічність, доступність широкому колу читачів в усьому світі, наявність в електронних базах даних та системах індексації, що підвищує відвідуваність та кількість переглядів статей, а також можливість швидкого оновлення сайту, пошуку, випуску статей у міру надходження, зручне редагування навіть після публікації.

Сьогодні в дослідженнях з соціальних комунікацій має активно застосовуватися такий соціальнокомунікаційний методологічний підхід, суть якого полягає у фіксації, моніторингу, опису, аналізу та інтерпретації даних з погляду впливу об'єкта дослідження на суспільство, і, відповідно, реакції суспільства на досліджуваний об'єкт впливу. За словами В. Різуна, з цього погляду дослідження у галузі соціальних комунікацій передбачає такі обов'язкові складники: фіксацію аналізованого об'єкта у якійсь з найближчих для нього системі суспільних координат; спостереження за досліджуваним об'єктом в соціальних умовах; експеримент, проведений з обраним об'єктом у природних чи штучно створених соціальних умовах; опис результатів проведених спостережень чи експериментів з врахуванням соціально заданих параметрів; аналіз результатів дослідження в соціальному контексті; соціально зорієнтована інтерпретація результатів аналізу [13]. З соціальнокомунікаційного погляду актуальним є питання забезпечення потреб наукової спільноти за допомогою електронних наукових видань.

Аналіз дослідження проблеми. Проблемам підготовки та видання фахової наукової періодики сьогодні присвячують увагу такі українські вчені, як: А. Бессараб [6], Р. Влох [7], К. Воробйов [8], Н. Зелінська [10], В. Корнєєв [11] та ін.

Так, професор Н. Зелінська в своєму монографічному дослідженні досліджує українську наукову літературу XIX – початку XX ст., на основі чого проводить “типологічно-жанровий аналіз видань та публікацій”, виділяє основні чинники та джерела формування репертуару наукової книги [10, с. 4].

В. Корнєєв у своїй науковій розвідці приділяє увагу документуванню наукових конференцій та вимогам до підготовки й друку матеріалів наукових конференцій.

Р. Влох зупиняється на оцінці українських фахових видань, а К. Воробйов аналізує можливості та особливості сучасних журнальних медичних публікацій, які готуються до друку за результатами клінічних досліджень.

Найближчим до предмета нашого аналізу є дисертаційне дослідження А. Бессараб, об'єктом якого є періодичні наукові фахові видання у сфері сучасної наукової комунікації, а метою – “редакційне опрацювання та просування періодичних наукових фахових видань України у сфері сучасної наукової комунікації на основі їх комплексного аналізу” [6, с. 4].

Мета роботи – виявити спільні та відмінні риси електронних наукових журналів медичної тематики, що видаються в Україні та за кордоном.

Виклад основного матеріалу. Об'єктом дослідження обрано українські та закордонні електронні наукові журнали медичної тематики: “Запорізький медичний журнал” (Україна) [9], “Саратовський науково-медичний журнал” (Росія) [14], “Новини хірургії” (Білорусь) [12], “Братиславський медичний журнал” (Словаччина) [1], “Журнал охорони здоров'я суспільства” (“Journal of Public Health”) (Великобританія) [5], “Європейська геріатрія” (“European geriatric medicine”) (Франція) [4], “Терапевт” (“Der Internist”) (Німеччина) [3], “Пластична іберо-латиноамериканська хірургія” (“Cirugia Plastica Iberolatinoamericana”) (Іспанія) [2].

Названі вище видання проаналізовано за такими критеріями: мова видання, періодичність, режим доступу, обсяг статті, рецензування, редагування, імпаکت-фактор, вимоги до статей, структура статті, структура тексту наукової статті, вимоги до оформлення, форма подачі рукопису, сайт видання.

Мова видання. В Україні статті можна подавати українською, російською та англійською мовами. Відповідно до законодавства про мову, в Росії та Німеччині видання публікуються державною мовою. У Білорусі статті можна подавати російською та англійською мовами. У виданнях Великобританії, Франції, Словаччини статті публікуються тільки англійською мовою. В Іспанії дві офіційні державні мови: іспанська та португальська, але статті здебільшого публікуються іспанською мовою.

Періодичність. Більшість журналів публікуються з періодичністю 4–6 разів на рік. Журнал “Терапевт” та “Братиславський медичний журнал” виходять щомісячно.

Режим доступу до видань України, Росії, Словаччини та Іспанії безкоштовний, доступ до журналів інших країн – за передплатою. У виданнях “Європейська геріатрія” і “Терапевт” відкритий доступ лише до кількох найбільш популярних статей. В електронному виданні “Журнал охорони здоров'я суспільства” статті розміщуються у відкритому доступі за умови, що автори сплатили публікацію.

Обсяг статті. У всіх видань зазначений різний обсяг: у журналі “Новини хірургії” вказано мінімальний обсяг (не менше 14 тис. зн.), а в інших – максимальний, що залежить від обраної рубрики. У журналі “Пластична іберо-латиноамериканська хірургія” вимог щодо обсягу не зазначено. Обсяг вимірюється в різних виданнях по-різному, зокрема, у кількості знаків, слів, сторінок.

Рецензування. Відповідно до визначення наукового журналу, він проходить обов'язкове рецензування, що відображається в необхідності подання авторського оригіналу до редакції з рецензією, рекомендацією та/або направлення на рецензування під час редакційно-видавничого процесу. У “Запорізькому медичному журналі” необхідно надати рецензію фахівця за його підписом і печаткою установи. У журналі Білорусі рецензування проводять незалежні експерти на вимогу редакції, подавати рецензію автору не потрібно. До “Саратовського науково-медичного журналу” необхідно обов'язково подати інформацію про трьох зовнішніх рецензентів, також проводиться експертиза незалежним секретарем та оцінка редакційної колегії.

Редагування. У “Журналі охорони здоров'я суспільства” перед надсиланням рукопису до редакції за рахунок авторів можна замовити редагування, щоб підвищити якість статті. В інших виданнях, окрім “Запорізького медичного журналу” та “Європейської геріатрії”, в яких нічого не сказано про редагування, редакція може надсилати вимоги щодо зміни, скорочення чи доповнення статей.

Імпакт-фактор. Кількісною ознакою зацікавленості публікацією або журналом та їх наукового значення є імпакт-фактор: що вищий цей показник, то популярніше видання. Імпакт-фактор – це показник цитованості журналів, за яким визначається інформаційна значущість наукового журналу. Традиційно визнано, що імпакт-фактор є формальним критерієм, за яким порівнюють рівень наукових досліджень у близьких галузях знань. Найвищий імпакт-фактор у “Журналу охорони здоров’я суспільства” (Великобританія) – 1,99. Далі йдуть видання з порівняно високими показниками: “Європейська геріатрія” (Франція) – 0,579, “Терапевт” (Німеччина) – 0,329 та “Братиславський медичний журнал” (Словаччина) – 0,345. Найнижчим є імпакт-фактор “Запорізького медичного журналу” (Україна) – 0,028.

Вимоги до статей. Основними вимогами до статей є оригінальність, значущість, новизна, відповідність вимогам авторів. Трапляються ще й такі вимоги: стосунок до практики охорони громадського здоров’я (“Журнал охорони здоров’я суспільства”); логічний, чіткий зміст, текст без помилок (“Пластична іbero-латиноамериканська хірургія”).

Структура статті. У різних електронних наукових виданнях структура статті схожа, проте є певні відмінності. Основні елементи статті: назва, автори, відомості про авторів, контактні дані, анотація, ключові слова, основний текст, література. Крім того, в журналах України та Росії обов’язковим є позначення УДК/ББК, чого немає в інших виданнях. У журналі “Новини хірургії”, на відміну від інших, автор подає повну й скорочену назви статті. В більшості видань наводять спочатку ім’я чи ініціали автора, а потім прізвище, за винятком “Саратовського науково-медичного журналу” та “Пластичної іbero-латиноамериканської хірургії”, в яких спочатку подають прізвище, а потім – ініціали. Крім того, необхідно зазначити адресу для листування, електронну пошту автора, який відповідає за зв’язок, а також телефон, місце роботи.

У журналах Великобританії, Франції та Німеччини анотація та ключові слова подаються тільки англійською мовою, в решті країн державною мовою та англійською. У “Запорізькому медичному журналі” – трьома мовами: українською, російською та англійською. Анотацію здебільшого структурують за такими пунктами: мета, призначення, матеріали й методи, результати, обговорення та висновки. У журналі “Пластична іbero-латиноамериканська хірургія” анотації не поділяють на частини. У “Запорізькому медичному журналі” та “Братиславському медичному журналі” подають дві анотації – коротку та розширену.

Скорочення назв журналів подається відповідно до Index Medicus. У “Запорізькому медичному журналі” та “Саратовському науково-медичному журналі” необхідно подавати два варіанти списку літератури: за державними стандартами і транслітерованій латиницею. У журналах “Європейська геріатрія” та “Новини хірургії” література оформлюється відповідно до Vancouver style (стиль Ванкувера). У вимогах для авторів подаються приклади оформлення. Необхідно уникати скорочень, окрім загальноприйнятих. Потрібно пояснювати скорочення після того, як вони вперше згадуються в тексті. Після цього вони не повинні змінювати своє значення. Фізичні величини й одиниці подавати в системі СІ. У “Журналі охорони здоров’я суспільства” вимог до скорочень не зазначено.

Обов’язковим є наведення прізвищ та ініціалів авторів, місця роботи (установа, адреса). У виданнях України, Росії, Білорусії та Іспанії зазначаються також наукові ступені, вчені звання. У журнали “Терапевт” (Німеччина) та “Пластична іbero-латиноамериканська хірургія” (Іспанія) необхідно надати фотографію автора для публікації.

До всіх журналів, окрім “Запорізького медичного журналу”, необхідно подавати інформацію про можливість конфлікту інтересів, його причини, або відсутність (“Конфлікту інтересів немає”). Причинами можуть бути фінансові інтереси, джерела фінансування, співавторство, відносини з організаціями. У статтях аналізованих журналів Великобританії, Франції, Німеччини та Білорусії окремо виділено розділ з конфліктом інтересів; вимогам до цього розділу приділяють значну увагу.

Внесок авторів зазначають у виданнях Росії, Білорусії та Великобританії. Кожний автор повинен зробити суттєвий внесок у розроблення матеріалу. У журналі “Саратовський науково-медичний журнал”, якщо в статті більше шести авторів, обов’язково зазначається внесок кожного. Надсилаючи рукопис, автор погоджується з тим, що авторське право на статтю переходить до

видавництва; в деяких виданнях автор підписує угоду. Це включає виняткові права на копіювання, поширення та переклад статті. Передрук статті можливий за умови письмової згоди та наявності посилання на журнал. Відповідальність за достовірність інформації та її оригінальність покладається на автора. Якщо в статті є матеріали з об'єктом авторського права інших осіб, автор повинен отримати дозвіл на публікацію.

У цих виданнях зазначаються всі джерела підтримки у вигляді грантів, субсидій, дотацій, джерел фінансування, спонсорів. Цей пункт може починатися так: “Ця робота була підтримана...”, і далі повна назва фінансової організації, номер гранту. В “Запорізькому медичному журналі” не подається вимог щодо інформації про фінансування. У всіх виданнях, крім “Запорізького медичного журналу”, “Новини хірургії” та “Терапевт”, можна висловити подяку за фінансову чи особисту допомогу. Також можна відзначити всіх авторів, які брали участь у підготовці статті, а також технічних помічників, висловити подяку за фінансову та матеріальну підтримку.

Ілюстрації та малюнки подаються як окремі файли. У “Запорізькому медичному журналі” та “Саратовському науково-медичному журналі” весь ілюстративний матеріал описується та інтерпретується в тексті роботи. Крім того, до редакції “Запорізького медичного журналу” та “Братиславського медичного журналу” необхідно подати ключові повідомлення (тези).

Структура тексту наукової статті. У виданнях “Журнал охорони здоров'я суспільства” і “Терапевт” немає чітких вимог щодо структури тексту наукової статті. В інших виданнях подаються вимоги щодо змісту частин. Короткий огляд літератури, вступ до теми, інколи необхідно зазначити стан і актуальність проблеми. У більшості видань мету необхідно розміщувати у вступі, в “Журналі охорони здоров'я суспільства”, “Новини хірургії” та “Терапевт” мета подається в анотації. Наукові статті повинні бути структуровані за такими основними частинами: “Матеріали й методи”, “Результати”, “Обговорення”, “Висновки”. У деяких виданнях також обов'язковими елементами є “Подяки”, “Нагороди”. У “Журналі охорони здоров'я суспільства” та “Європейська геріатрія” немає чітко виділених частин.

Форма подачі рукопису. Варіанти надсилання матеріалів – електронною поштою, в друкованому вигляді, а в виданнях “Європейська геріатрія” та “Журнал охорони здоров'я суспільства” статті завантажуються за допомогою спеціального сервісу онлайн-керівництва рукописом. До журналів України, Росії, Білорусі та Словаччини надсилають по два примірники, до інших видань – по одному. Обов'язковими елементами є супровідний лист (заява) від авторів та рукопис. У журналах, де можливо опублікувати додаткові матеріали, вони також надаються. Доволі часто необхідно додавати дозвіл пацієнтів. У “Запорізькому медичному журналі” (Україна) додатковими елементами є експертний висновок, що дозволяє відкриту публікацію, ліцензійна угода, рецензія та версія для друку, підписана авторами. У “Саратовському науково-медичному журналі” надається авторський договір, перелік рекомендованих рецензентів. До журналу “Новини хірургії” необхідно надіслати візу керівника, ксерокопії авторських свідоцтв, патентів, дозволи.

До статті необхідно подавати рецензію в “Запорізькому медичному журналі”, “Саратовському науково-медичному журналі” та “Новини хірургії”. При цьому скерування від організації має бути в усіх виданнях, окрім “Терапевт” та “Братиславський медичний журнал”. В заяві від авторів найчастіше зазначається право на авторство, відомості про відсутність конфлікту інтересів, дотримання етичних вимог. У журналах “Новини хірургії” та “Братиславський медичний журнал” також надається інформація про наявність спонсорів чи грантів.

Сайт видання. На сайтах переважають здебільшого білий, сірий, синій кольори. Сайти видань “Саратовський науково-медичний журнал”, “Європейська геріатрія”, “Терапевт” справляють приємне враження гарним сучасним дизайном. У журналах “Запорізький медичний журнал”, “Пластична іbero-латиноамериканська хірургія” дизайн стандартний для платформи, на якій розроблено сайти (Open Journal Systems, SciELO), доволі простий і зручний. Видання “Журнал охорони здоров'я суспільства”, “Європейська геріатрія”, “Терапевт” розміщено на сайті видавництва зі стандартною структурою та оформленням. Усі сайти журналів цих видавництв схожі між собою. Видання “Пластична іbero-латиноамериканська хірургія” (Іспанія) має два сайти, на одному з яких розміщено інформацію про видання, на іншому – статті, архів.

Сайти видань України, Росії, Білорусі та Іспанії, окрім державної мови країни, також подають статті англійською мовою; на сайті “Братиславського медичного журналу” – всі статті лише англійською мовою, на сайті “Терапевта” – німецькою, на сайті “Європейської геріатрії” – французькою, англійською. Крім того, на сайті “Європейської геріатрії” задекларовано іспанську та італійську мови, які не працюють.

Основні розділи, які є майже на всіх сайтах – про журнал, для авторів, архів, передплата, контакти. У виданнях, де журнали розміщені на сайті видавництва, розміщено загальне меню для всього сайту та для окремого видання, як, наприклад, у “Братиславському медичному журналі”. У “Журналі охорони здоров’я суспільства” багато функціональних елементів у правій колонці.

Майже у всіх виданнях можна переглянути статті у .pdf та .html форматах. “Саратовський науково-медичний журнал” і “Братиславський медичний журнал” публікують статті лише у .pdf форматі, що не дуже зручно, оскільки не можна переглянути просто сторінку зі статтею на сайті. На головній сторінці найчастіше розміщено основну або повну інформацію про журнал. Іноді також вказано системи індексації, пошук, безкоштовні статті, контакти, посилання на інформацію для авторів. На всіх сайтах, окрім “Братиславського медичного журналу”, є розширений пошук за різними критеріями. У “Саратовському науково-медичному журналі” недоліком є те, що пошук доступний лише після переходу за посиланням.

Архів у всіх виданнях структурований за роками, іноді номери складають цілий том за певний рік (“Саратовський науково-медичний журнал”). У журналі “Терапевт” архів зроблений у вигляді випадного списку, де спочатку обирається рік, потім випуск, тож складно знайти архів на сторінці. Архів у журналі “Новини хірургії” відкривається в лівій колонці без перезавантаження сторінки.

Статті здебільшого розміщені за категоріями, що дозволяє краще орієнтуватися у змісті. “Братиславський медичний журнал”, “Саратовський науково-медичний журнал” та “Пластична іbero-латиноамериканська хірургія” відображають усі статті без поділу на категорії, що ускладнює пошук. У “Новинах хірургії” можна переглянути зміст також у вигляді рефератів. У “Європейській геріатрії” та “Журналі охорони здоров’я суспільства” статті добре оформлено за допомогою шрифту й кольору.

Майже у всіх виданнях статті у форматі .pdf відтворюють друковану версію видання. У “Журналі охорони здоров’я суспільства” стаття відкривається на більшу частину сторінки, з правого боку – колонки з інформацією. У журналі “Терапевт” оформлення сторінки незвичайне для наукових журналів: багато шрифтових та кольорових виділень, додаткових елементів дизайну. У “Саратовському науково-медичному журналі” не дуже добре підібраний шрифт, що ускладнює сприйняття.

Висновки. В електронних наукових виданнях медичної тематики, що публікуються в Україні, Росії, Білорусі, Словаччині, у вимогах до авторів більше уваги приділяється структурі та оформленню статей, на відміну від видань Великобританії, Франції, Німеччини. Натомість у західноєвропейських журналах значна увага приділяється правовим основам, фінансуванню, уникненню конфлікту інтересів та дотриманню етичних правил. Крім того, у білоруському журналі публікація безкоштовна, проте дуже детальні критерії відбору статей, чим забезпечується їх висока якість. Доступ до журналів Великобританії, Франції, Німеччини за передплатою, хоча автори можуть забезпечити безкоштовний доступ для читачів. Варіанти надсилання матеріалів до редакції – електронною поштою та в друкованому вигляді. До видань Великобританії, Франції, Німеччини та Іспанії легше надсилати статті, оскільки необхідний лише один примірник електронною поштою або подання за допомогою спеціального сервісу на відміну від інших видань, де додатково подається ще й друкований матеріал.

1. *Bratislava Medical Journal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.elis.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=75:bmj&catid=4:journals.* 2. *Cirugía Plástica Ibero-latinoamericana [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ciplaslatin.com.* 3. *Der*

Internist [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.springer.com/medicine/internal/journal/108.
 4. *European geriatric medicine* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.em-consulte.com/revue/EURGER/presentation/european-geriatric-medicine).
 5. *Journal of Public Health* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.jpubhealth.oxfordjournals.org.
 6. Бессараб А. О. *Періодичні наукові фахові видання у сфері сучасної наукової комунікації: автореф. дис. ... канд. наук із соц. ком.* : 27.00.04 / А.О. Бессараб; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2012. – 20 с.
 7. Влох Р. О. *Система оцінки українських фахових видань* / Р.О. Влох // *Бюлетень вищої атестаційної комісії України*. – 2009. – № 1. – С. 20–26.
 8. Воробійов К. П. *Формат сучасної журнальної публікації за результатами клінічного дослідження. Ч. 2. Міжнародні рекомендації* / К. П. Воробійов // *Морфологія*. – 2009. – Т. III. – № 1. – С. 77–85.
 9. *Запорізький медичний журнал* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zmj.zsmu.edu.ua.
 10. Зелінська Н. В. *Поетика приголомшеного слова (Українська наукова література XIX – початку XX ст.)* / Н. В. Зелінська. – Л. : Світ, 2003. – 352 с.
 11. Корнєєв В. М. *Стандартизація документування наукових конференцій* / В. М. Корнєєв // *Наукові записки Інституту журналістики*. – К., 2010. – Т. 39. – С. 230–233.
 12. *Новости хирургии* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.surgery.by.
 13. Різун В. В. *Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій* [Електронний ресурс] / В. В. Різун // *Електронна бібліотека Інституту журналістики*. – 2011. – 12 лютого. – Режим доступу: http://journalib.univ.kiev.ua/Nacherky_do_metodologiyi.pdf.
 14. *Саратовский научно-медицинский журнал* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ssmj.ru.

REFERENCES

1. *Bratislava Medical Journal*. Retrieved from www.elis.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=75:bmj&catid=4:journals.
 2. *Cirugía Plástica Ibero-latinoamericana*. Retrieved from www.ciplaslatin.com.
 3. *Der Internist*. Retrieved from www.springer.com/medicine/internal/journal/108.
 4. *European geriatric medicine*. Retrieved from www.em-consulte.com/revue/EURGER/presentation/european-geriatric-medicine.
 5. *Journal of Public Health*. Retrieved from www.jpubhealth.oxfordjournals.org.
 6. Bessarab, A. O. (2012) *Periodychni naukovi fakhovi vydannia u sferi suchasnoi naukovoï komunikatsii (Avtoref. dis... kand. nauk iz sots. com). [Periodical Scientific Professional Editions in the Field of Scientific Communication] (Extended abstract of candidate's thesis)*. Zaporizhzhia, 2012. [in Ukrainian].
 7. Vlokh, R. O. (2009) *Systema otsinky ukrainskykh fakhovykh vydan [System evaluation Ukrainian professional publications]*. Biuleten vyshchoi atestatsiinoï komisii Ukrainy, 1, 20–26. [in Ukrainian].
 8. Vorobiov, K. P. (2009) *Format suchasnoi zhurnalnoi publikatsii za rezultatamy klinichnoho doslidzhennia. Ch. 2. Mizhnarodni rekomendatsii [Format modern journal publication of the clinical study. Part 2. International recommendations]*. Morfolohiia, 3(1), 77–85. [in Ukrainian].
 9. *Zaporozhskij medicinskij zhurnal [Zaporozhye medical journal]*. Retrieved from www.zmj.zsmu.edu.ua. [in Ukrainian].
 10. Zelinska, N. V. (2003) *Poetyka pryholomshenoho slova (Ukrainska naukova literatura XIX – pochatku XX st.) [Poetic words stunned (Ukrainian scientific literature XIX – early XX centuries)]*. Lviv : Svit. [in Ukrainian].
 11. Kornieiev, V. M. (2010) *Standartyzatsiia dokumentuvannia naukovykh konferentsii [Standardization documenting scientific conferences]*. Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky, 39, 230–233. [in Ukrainian].
 12. *Novosti khirurgii [Surgery news]*. Retrieved from www.surgery.by. [in Ukrainian].
 13. Rizun, V. V. (2011) *Nacherky do metodolohii doslidzhen sotsialnykh komunikatsii [Outline the methodology of studies Social Communication]*. Elektronna biblioteka Instytutu zhurnalistyky, 12. Retrieved from http://journalib.univ.kiev.ua/Nacherky_do_metodologiyi.pdf.
 14. *Saratovskij nauchno-medicinskij zhurnal [Saratov Journal of Medical Scientific Research]*. Retrieved from www.ssmj.ru. [in Russian].